

اصلاح ساختار اقتصادی این صنعت، ادامه این روند ممکن نخواهد بود.

◀ گسترش روز افزون شکاف میان تولید و مصرف برق

سعید تاجیک، رئیس کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق بازرگانی تهران، نیز در سخنانی با اشاره به شکاف میان رشد مصرف و تولید برق گفت: رشد مصرف انرژی سالانه حدود ۲ درصد بیشتر از رشد صنعت برق است و این شکاف هر سال بزرگتر می شود.

وی با انتقاد از الزام صنایع به احداث نیروگاه، وظیفه صنعت را تولید محصول و نه نیروگاه داری دانست و اظهار داشت: به جای تحمیل هزینه به صنایع، دولت باید بر اصلاح زیرساخت ها، کاهش تلفات شبکه و اجرای واقعی برنامه های بهینه سازی مصرف تمرکز کند.

این فعال اقتصادی با اشاره به تلفات شبکه توزیع برق تصریح کرد: حدود ۱۰ درصد از برق تولیدی کشور در شبکه از بین می رود و حتی کاهش ۲ درصدی این تلفات می تواند برقی معادل مصرف یک کشور کوچک را آزاد کند، اما بسیاری از برنامه های بهینه سازی، در حد شعار باقی مانده است.

تاجیک خاطر نشان کرد: دولت ابتدا باید ساختمان های خود را به استانداردهای مصرف مجهز کند و گزارش شفافی از میزان کاهش مصرف در بخش دولتی ارائه دهد؛ بخش خصوصی نیز آماده همکاری برای پروژه هایی نظیر تعویض کولرهای پرمصرف است، اما این کار نیازمند برنامه دقیق اجرایی از سوی وزارت نیرو است.

◀ یک ساعتی که موجب افزایش مصرف برق شد!

وی توقف طرح تغییر ساعت رسمی کشور را یکی دیگر از تصمیماتی دانست که به افزایش مصرف برق منجر شده است و در این باره یادآور شد: تغییر ساعت، تجربه ای عرفی و موفق در جهان است که حداقل ۱۵۰۰ مگاوات صرفه جویی به همراه دارد، اما متأسفانه بدون استدلال قانع کننده ای، این طرح پس از ۲۰ سال متوقف شد.

از اظهارات مسؤولان در این نشست چنین جمع بندی می شود که باید پذیرفت صنعت برق کشور با مجموعه ای از چالش های مالی، ساختاری و مدیریتی روبه روست؛ چالش هایی که بدون اصلاح سیاست های قیمت گذاری، افزایش سرمایه گذاری در تولید و اجرای جدی برنامه های بهینه سازی مصرف، می تواند در سال های آینده به بحران گسترده تری در تأمین انرژی منجر شود. تا زمانی که پارادایم اقتصادی از قیمت گذاری دستوری به سمت بازار واقعی انرژی حرکت نکنند، این بحران سال به سال، با گرم تر شدن هوا و پیرتر شدن شبکه، عمیق تر خواهد شد و به سمت مختصات دقیق یک فروپاشی تدریجی در صنعت برق و صنایع وابسته پیش خواهد رفت.

در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، در شرایط کمبود انرژی ابتدا مصرف های غیرمولد و خانگی محدود می شود، در حالی که در ایران اغلب صنایع اولین بخشی هستند که با محدودیت انرژی مواجه می شوند

کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز از تغییر رویکرد در مدیریت مصرف انرژی سخن گفت و با انتقاد از قطع برق صنایع در زمان ناترازی اظهار کرد: در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، در شرایط کمبود انرژی ابتدا مصرف های غیرمولد و خانگی محدود می شود، در حالی که در ایران اغلب صنایع اولین بخشی هستند که با محدودیت انرژی مواجه می شوند.

حسینی کیا از طراحی سامانه جامع انرژی خبر داد و یادآور شد: این سامانه با جمع اطلاعات مشترکان آب، برق و گاز براساس کد ملی، امکان پایش دقیق مصرف انرژی را فراهم می کند. به گفته وی، با مدیریت صحیح مصرف و اصلاح رفتارهای پرمصرف می توان دست کم ۲۵ درصد از فشار موجود بر شبکه انرژی کشور را کاهش داد.

◀ قیمت گذاری دستوری جذابیت سرمایه گذاری در بخش نیرو را کاهش داده است

نکته دیگری که در این نشست مطرح شد، این بود که قیمت گذاری دستوری جذابیت سرمایه گذاری در بخش تولید برق را کاهش داده است؛ در این ارتباط ابوالفضل اسدی، معاون برنامه ریزی و امور اقتصادی شرکت توانیر با اشاره به مشکلات ساختاری صنعت برق گفت: تداوم قیمت گذاری ثابت در شرایط افزایش هزینه ها، جذابیت سرمایه گذاری در نیروگاه ها را کاهش داده و هم زمان مصرف انرژی با سرعت بالا افزایش یافته است.

وی تأکید کرد: همین روند از سال ۱۴۰۰ به شکل جدی خود را نشان داده و ناترازی برق را به یکی از چالش های اصلی کشور تبدیل کرده است. اسدی با اشاره به مشکلات فنی شبکه نیز توضیح داد: حدود ۴۸۰۰ مگاوات از ظرفیت نیروگاهی کشور به دلیل جنگ تحمیلی اخیر با محدودیت یا آسیب مواجه شده و از سوی دیگر به دلیل کمبود گاز، مصرف سوخت مایع در نیروگاه ها افزایش یافته است. وی از بدهی حدود ۵۰۰ هزار میلیارد تومانی صنعت برق به نیروگاه ها، پیمانکاران و سازندگان خبر داد و تأکید کرد: بدون

اتاق بازرگانی ایران، در این نشست، درآمد صنعت برق در سال گذشته از محل فروش انرژی را حدود ۳۵۰ هزار میلیارد تومان برآورد کرد، در حالی که هزینه های این بخش به حدود ۵۵۰ هزار میلیارد تومان می رسد؛ بنابراین شکاف ۲۰۰ هزار میلیارد تومانی میان هزینه و درآمد، زنگ خطر جدی برای آینده صنعت برق محسوب می شود. اسعدی به ماده ۴۲ برنامه هفتم پیشرفت اشاره کرد که کشور باید طی پنج سال حدود ۳۱ هزار و ۵۰۰ مگاوات ظرفیت نیروگاهی جدید ایجاد کند و آن را این گونه تشریح کرد: به عبارتی سالانه حدود ۶۳۰۰ مگاوات باید ظرفیت نیروگاهی ایجاد شود. وی بخشی از این ظرفیت را شامل ۱۲ هزار مگاوات انرژی های تجدیدپذیر و سه هزار مگاوات انرژی هسته ای دانست و بر این نکته تأکید کرد که تحقق این ارقام نیازمند جذب سالانه پنج تا ۶ میلیارد دلار سرمایه گذاری است؛ رقمی که در پایان برنامه باید به حدود ۳۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری جدید برسد.

◀ هزینه به قیمت جهانی، عرضه به قیمت یارانه ای عبدالصاحب ارجمند، مدیرکل دفتر راهبری و نظارت بر انتقال و توزیع وزارت نیرو، به تناقض ساختاری اقتصاد صنعت برق اشاره کرد و گفت: در حالی که صنعت برق ایران با تولید حدود ۴۰۰ تراوات ساعت برق در سال در سطح صنایع بزرگ جهان قرار دارد، درآمد واقعی آن فاصله قابل توجهی با استانداردهای جهانی دارد. به گفته وی، اگر قیمت گذاری برق براساس معیارهای جهانی انجام می شد، درآمد این صنعت باید حدود ۲۴ میلیارد دلار در سال می شد، اما در عمل سال گذشته تنها حدود ۱.۵ میلیارد دلار درآمد ثبت شده است.

ارجمند از قیمت گذاری دستوری برق انتقاد کرد و این نکته را یادآور شد که هزینه تجهیزات مورد استفاده در صنعت برق براساس قیمت های جهانی فلزاتی مانند مس و آلومینیوم تعیین می شود، در حالی که درآمد این صنعت به دلیل یارانه های سنگین و قیمت گذاری دستوری به کمتر از ۱۰ درصد ارزش واقعی خود رسیده است. به گفته مدیرکل دفتر راهبری و نظارت بر انتقال و توزیع وزارت نیرو، اگر این ناترازی مالی که از سال ۱۳۸۹ شکل گرفته اصلاح نشود، صنعت برق در پنج تا ۱۰ سال آینده توان پاسخگویی به نیازهای توسعه ای کشور را از دست خواهد داد. وی با اشاره به شدت بالای مصرف انرژی در ایران خاطر نشان ساخت: بهره وری نهایی انرژی در کشور حدود ۱۸ درصد است؛ در حالی که بسیاری از کشورهای صنعتی با تولید ناخالص داخلی بسیار بالاتر، مصرف انرژی به مراتب کمتری دارند؛ ادامه این روند امکان پذیر نیست؛ یا باید مصرف انرژی به شکل جدی کاهش یابد یا کشور با مشکلات گسترده تری در تأمین انرژی مواجه خواهد شد.

◀ قطع برق صنایع نباید در اولویت باشد حجت الاسلام سید جواد حسینی کیا، نایب رئیس